בסוד ש"ס
מאת שאול שיר

ומה על הליכלוך במעלות?

באחת הישיבות האחרונות, של סיעת הקואליציה, העביר ראש מועצת מעלות-ת"ש שלמה בוחבוט פתק לשר לאיכות הסביבה, יוסי שריד, בערך בנוסח הזה: הבמחתי לאישתי להעיר את תשומת לבך לליכלוך הרב מרכבת ישראל בקו תיפה־תל־אביב. כדאי שתסע ברכבת, כדי לעמוד מקרוב על הזוועה בקרונות ובסביבתם... מה עזה השר שריד לראש מועצת מעלות איני יודע, אבל, טרם שיעלה כל הרכבת, כדי למלא את משאלת ליבה של הגברת בוחבוט אני מציע לשר שריד להצטיין יותר ולהגיע למעלות. שכן, תושביה ששם בעייתה הליכלוך גדול יותר מאשר ברכבת ישראל בקו תיפה־תל־אביב.

ח"כ שלמה בוחבוט

בסוף נאומה ביום שלישי, השבוע במליאת הכנסת בעניין המעצרים המנהליים, אמרה ח"כ לימור לבנת, כי בשבועות האחרונים נרמסה לה, שאינה נרה בישראל אלא בארגנטינה, ובמתי ליבי אמרתי "הבחורה אולי הגזימה קצת", עד שקראתי את הודעת המועצה המקומית מעלות בעתוני יום ו' בנוסף: "בישיבת הנהלת מועצת מעלות תרשיהא החלט לתבוע מהנהגת ישיבת ההסדר "מעלות יעקב" לנמוע בפוי מלא את התנהגותם של תלמידי ההסדר, שנטלו חלק בהפגנה אלימה מול ביתו של ראש המועצה וכן לסלק מן הישיבה את כל התלמידים שנעצרו. במידה ולא ינקטו צעדים אלה המועצה תנתק כל מגע עם ישיבת ההסדר וכן תפעל בהנאם לחוק למניעת ישיבת ההסדר, זאת עד למנע למנע מישיבת ההסדר להמשיך ולשמש אכסניה לגורמים פוליטיים, שכל כוונתם היא לשבש את מהלך החיים התקין ביישוב ולהפר את השקט והשלווה ששררו עד כה ביישוב. כמו כן הרשות המקומית תפנה מבניה למשרד הבינוי להסיר את החסות האחריות למתן מעמד ישיבת הסדר, מאחר והישיבה כיום לא מטלאת את יעודה ולא עומדת עוד בקריטריונים למתן מעמד ישיבת הסדר".

כמי שלמד את פרטי האירוע במעלות, הייתי משוכנע שראש המועצה המקומית יחפש מהר מאד חבל או סולם, כדי לרדת מהעץ הגבוה שעליו עלה ויתפייס עם ראשי הישיבה הציבור הדתי במקום, כדי שהפרשה המבישה, שהוא היה בה סולן, לא תתגלגל לפתחי מתי־משפט ורשויות אחרות ויקלונו יחגלה ברבים. אך הוא, באמת כמו בארגנטינה של הקולונלים, ממשיך לתפור את השק מכל צדדיו ומנמה לגייס גם את רשויות המדינה, משרד הביטחון ומשרד החינוך לשערורייה הנוראה הזאת, שתחילתה בתלונת־שווא ומעצר חפים ממשע.

ראש הישיבה, הרב יהושוע ויזמן, שראש המפר"ל, ח"כ זבולון המר, הגדיר אותו מעל במת הכנסת כ"יהודי צדיק ממש", מסרב להתראיין ומסתפק באמירה קצרה: "חזקה עלי צוואתו של הצדיק רבי אריה לוין זצ"ל, "שלא להשתתף חלילה וחס בשום מחלוקת כלל ולא להחזיק בה אפילו לשם־שמים". וכיוון שכל מחלוקת צריכה שני צדדים, הישיבה היא בשום אופן לא צד. עם הזמיד אין נלחמים במקלות, אלא מרבים אור, וזה מה שהישיבה עשתה, עושה ותעשה לאורך ימים ושנים טובות.

ח"כ בוחבוט ודאי מברך בליבו את רבי אריה לוין זצ"ל על צוואתו, אלא שהפרשה הזאת לא תרד מסדר היום עד למיצוי. ביום שלישי השבוע הבטיח מפקד משטרת מעלות, כי יעסוק בפרשה בכל היבטיה מיד לאחר ל"ג בעומר. אבל, כשהתיירצות תוגנת והבולשביים לא לתחייה, אין זה רק עניין למשטרת מעלות ואין זה רק עניינה של ישיבת מעלות.

משפטנים דתיים נגד כב' השופט ברק

בכנס של תא עורכי הדין הדתיים שנערך בסוף שבוע שעבר בבית הפרקליט בתל־אביב, נמתחה ביקורת חריפה ביותר על פסק דינו של המשנה לנשיא בית המשפט העליון, השופט אהרון ברק בתיק בבלי (בג"ץ 1000/92).

בכנס שבו השתתפו כ־200 משפטנים דתיים, השמיע שופט בית המשפט העליון לשעבר, ד"ר בד ציון שרשבסקי דברים קשים על פסק הדין, כשהוא תוקף נקודתית את הנמוקת פסק הדין ובעיקר את הגיונית ולהשתית את פסק הדין על הוראות חוק שיווי זכויות האישה.

סגן ראש לישיבת עורכי הדין, עו"ד בן־ציון לנגנטל שהנחה את הדיון, הביא את תמצית פסק הדין ולפיו, כזכור, הילכת השיתופי בנכסים אשר נקבעה על־ידי בית המשפט העליון, מחייבת גם את בתי הדין הרבניים למסקן על־פיה. כמו כן הדובדים אחריו, התדיע לנגנטל כנגד הפגיעה במעמד הילכה ובמעמד השיפוט הרבני, שנעשתה בפסק הדין האמור. השופט לשעבר ד"ר שרשבסקי (מחבר הספר המשפטי המונומנטלי "דיני משפחה") הצביע על כך שבית המשפט העליון בעצמו, עת שקבע את הילכת השיתוף בין בני הזוג, לא השתית זאת על חוק שיווי זכויות האישה והוסיף וטען, כי אין כל אפשרות לתת להוראות חוק שיווי זכויות האישה משמעות כזו שניתנה לו על־ידי בית המשפט העליון בפסק־דין בבלי.

מנהל בתי הדין הרבניים לשעבר, הרב עו"ד שמחה מירון, עמד על כך שהשופט ברק מנסה לקבוע תקדים משפטי רחב בהרבה מאשר להרחיב את תחולת הילכת השיתוף גם על בתי הדין הרבניים. והראיה: בפסק־דין לב (בג"ץ 5954/92) שניתן על־ידי השופט ברק זמן קצר אחרי פסק דין בבלי, ציטט השופט ברק את מה שלדעתו מהווה הרצון של פסק דין בבלי, ושם הוא אומר במפורש, שבית הדין הרבני מחויב לפסוק בכל העניינים שאינם "מעמד אישי" במובנו הצר, על־פי חוק המדינה, גם אלה שאינם מופנים ישירות לבית הדין, והכל על־פי הפרשנות והתקדימים של בית המשפט העליון. עו"ד הרב מירון הציע להקן את החקיקה על־ידי קביעה מפורשת בחוק, שבית־דין כאשר הוא דן בעניין שבסמכותו, ידון על־פי ההלכה ו"אין על הדין שרות אלא של הדין שלפיו הוא דן" – היינו הדין־תורה. (הרב מירון נשבב באחד המקודבים להגרע"ק יוסף שליט"א, שמפלגתו ש"ס מקיימת את הממשלה הנוכחית, ויש להניח כי מר"ח תגלה עניין רב במילוי בקשה זו, כדי להבטיח את המשך תהליך השלום עם אש"ף).

גם עו"ד ד"ר יעקב וינרוט לא חסך שבטו מפסק הדין של השופט ברק. ד"ר וינרוט עמד על ההיבט הקונסטיטוציוני החבוי, בניסיון לכפות על דיני בית הדין לדון שלא על־פי דין־תורה ההזוי מפני הסכנה שבהשאה יצאו צווים כנגד בתי־דין רבניים, כדי לאלצם לסטות מפסקי דין, שניתנו על־פי על־פי ההלכה. לדעת ד"ר וינרוט זהו חלק מהגישה האקטיביסטית של פרופ' ברק, אך בשהדבר נוגע לנושאים דתיים מרשה לעצמו בית משפט העליון אקטיביזם שיפוטי בהיקף רחב בהרבה מאשר בתחומים אחרים. "סכנה רבה טמונה באקטיביזם השיפוטי בכל תחומי המשפט, אך היא גדולה במיוחד בקשר למעמד ההלכה במדינה".

המשפטן פרופ' מנשה שאוה, שנתבקש להביע עמדתו בסוגיה זו, מתח ביקורת על תוכר הביסוס המשפטי של פסק הדין בבג"ץ בבלי. פרופ' שאוה עמד על כך שהמקור המשפטי להילכת שיתוף הנכסים בין בני זוג, הוא המשפט המקובל האנגלי. עקרון שיתוף הנכסים בין בני הזוג נקלט בארץ בעידת סימן 46 לרבה"מ, וזה איננו חל על בתי הדין הרבניים. עוד עמד פרופ' שאוה על כך, שגם עקרון התקיים המחייב, איננו מחייב על־פי חוק יסוד השפיטה, אלא את בתי המשפט בלבד. לכן, אין כל מקום ואין כל דיוד משפטית לאכוף על בתי הדין הדתיים את עקרון שיתוף הנכסים בין בני הזוג. כמו גם הוראות אחרות של החוק הישראלי שאינן מופנות ישירות לבית הדין הרבני. פרופ' שאוה סבור שלא רק בתי הדין הרבניים אינם יכולים לחיות עם האמור בפסק הדין, אלא גם בתי הדין הדתיים האחרים.

ח"כ פרופ' אבנר שאקי, אחד הדוברים, הדגיש את השוני שבין הזירה השופטים בפני הנשיא, שבה הם מצהירים אמונים ל"מדינת ישראל ולחוקיה", לעומת הזירה האמונים של דיין, שבה המילה "לחוקיה" הושמטה, ולא בכדי. המתחייב מהשוני שבין הזירות ומכך שחוק הדיינים קובע ש"אין על דיין מרות זולת הדין שלפיו הוא דן", הוא שהדיינים מחויבים רווקא על־פי חוק המדינה לדון על־פי דין תורה בלבד.

ש"ס בצפון: "לא נציית"

עסקני ש"ס בצפון נתבקשו לישול חלק במאמץ המלחמתי להצלחת רשימת מר"ד־מר"ן־ש"ס להסתדרות ולנצל את ל"ג בעומר לחלוקת חומר הסברה בין רבבות החוגגים בדרכם למירון. אלא שהעסקנים המרכזיים הבהירו, כי אין בכוונתם להשות שכם להצלחת הבחירות האלו בין ש"ס למר"ץ וסירבו בתוקף לחלק חומר הסברה בין העולים לציון הרשב"י.

לא רק בצפון קיימת התמרמרות על המהלך הזה של ראשי ש"ס, ואלו שעוסקים במלאכת הפצת החומר עושים זאת באילו כפאם שד.

תושבים בהר־נוף, מקום המגורים החדש של הגר"ע יוסף שליט"א סיפרו, כי בעקבות הסכם ש"ס־מר"צ הופנו בשבת האחרונה גנאי כלפי הגר"ע יוסף בעת שעשה דרכו לבית הכנסת – דבר שלא היה נוהגות בשנים האחרונות.

אחד משומעי לקחו של הרב דוד יוסף בבית הכנסת בו הוא מתפלל בהר־נוף סיפר, כי באחת משיחותיו אמר הרב דוד יוסף, כי אין לענות אמן על ברכה שכיוון אפיקורס. וכשנשאל יואם יוסי שריד יברך, גם אין לענות אמן?" השיב אמנם כן, אין לענות אמן. ואז עלתה השיאה במתבקשת מאליה: "אז מדוע עשינו הסכם עם מר"צ?". הרב דוד יוסף הסביר, כי ש"ס פועלת לקירוב לבבות וכי צריך לקרב את החילונים ליהדות. הרב דוד יוסף מכחיש את הסיפור הזה מכל וכל. "לא היה ולא נברא, זה חלק מהשמועות והשקרים שמפרצים בימים אלה". אילו רק ידע מי סיפר זאת...

ובעוד ש"ס מתקשה להסביר לציבור תומכיה את ההסכם התמוה עם מר"צ, הולך ומתריח הקרע בין אישים מרכזיים במפלגת העבודה לבין ראש רשימת "חיים חדשים", ח"כ חיים רמון. מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ נסים זוילי הבהיר, כי ככל שהרבר יהיה תלוי בו, הוא ימנע הסכם עם רשימתו של רמון ועדיפיו על פניה את הליכות. שר התיירות, עוזי ברעם ממקר ירי מרוכז על חיים רמון בהופעותיו בפני ועדי עובדים ומעניין יהיה לראות כיצד כל שרי העבודה יחברי הכנסת שלה המסמים את הציבור בחיים רמון, יוכלו לחבור עמו לאחר שיוודעו תוצאות הבחירות. ברעם עצמו סבור, כי סיכוייו של רמון לזכות בבחירות טובים, ובלשונו: "סיכוייו נעים בין הצלחה לבין הצלחה גדולה".

רשימתו של רמון מצליחה להעמיק את אחיזתה גם במיגזר הערבי ומסתבר, כי הדוד הצעיד במיוחד אינו מוכן עוד לקבל תכתיבים מראשי החמולות. אפילו לדעת יריביו המושבעים של חיים רמון יעלה בידו לזכות לפחות ב־30 אחוז מכלל המצביעים.

ראשי היהדות האורתודוכסית בארה"ב לימין האופוזיציה

ראשי היהדות האורתודוכסית בארה"ב נכונים להפעיל לביסוסה של ההתיישבות היהודית בש"ע, אך הם מתנים זאת באיחוד כל מרכיבי הימין וכל מבצעי ההתערמות של הגוש הלאומי. ח"כ תנן פורת קיים בימים אלה שורת שיחות עם ראשי היהדות האורתודוכסית בארה"ב ומצא אצלם אוזן קשבת לכל מהלך שיביא להילופי שלטון ושינוי כיוון במדיניותה של ממשלת ישראל. "אבל אין לנו עניין לתמוך בקבוצות או ברסיסי מפלגות ובהתרוצצות נפרדת לגיוס כספים", ח"כ פורת נועד לשיחה גם עם ראשי הקהילה החלבית בניו־יורק ה"ה נ'יק קצין וקלמנס סופר והופעת לגלות, כי הקהילה החלבית בחלקה המכריע מסתייגת באורח נחרץ מעמדותיה של ש"ס.

מוכ"ל המפר"ל, ח"כ הרב יצחק לוי שיצא לאירופה להשתתף בריאלוג בין נציגי הכנסת לבין יחידי ישראל בפרלמנט האירופאי, שהתקיים בשווייצריה, נפגש יחד עם עמיתיו חברי הכנסת עם ראשי הקהילה היהודית שם, והללו לא הסתירו את מורת־רוחם ממדיניות הממשלה. "נרהמתי מהדעות ששמעתי שם בקשר לתהליך השלום. חלקן הן ברוח "כתבא ח"י" ואין מדובר בצעירים, אלא באישים התופסים תפקידים מרכזיים בקהילה".

ח"כ הרב לוי לא היסס להתעמת עם ראשי הקהילה היהודית בשטרסבורג כאשר קבלו על ממדי ההתבוללות בצרפת. בעוד הם ביקשו יותר מתנכים מישראל ויותר רבנים שיסייעו במלחמה בהתבוללות, טען ח"כ הרב לוי, כי התערות הוא בעלייה לישראל. שכן, לא ניתן למנוע בדרך אחרת את המיפגש בין צעירים וצעירות יהודיים עם צעירים לא יהודיים באוניברסיטאות או במשומות העבודה. דבריו עוררו תגובות חריפות, אלא שהביקורת כנגדו לא ריככה את דבריו.

השופט שרשבסקי: פס"ד תמוה וחסר כל יסוד משפטי

השופט לשעבר בבית המשפט העליון, ד"ר בן ציון שרשבסקי התנסח בד־בון בשמץ של טעם, ללא כל עכבות, של שופט. "פסק הדין בעניין בבלי הוא תמוה וחסר כל יסוד משפטי. השופטים נימקו את הכפיריה, שבה כפו את בי־הדי הרבני להחיל את הלכת הרכוש המשותף בנימוקים מדהימים, למעשה מדוהר בבג"ץ שחרג מסמכותו ועוד פגימים כיו"ב.

הפיסקה דלבלן מדבריו של ד"ר יעקב וינרוט אולי לא תנעם לאוזניו של בית המשפט העליון, אך הוא מנסח את הדברים בצורה מכובדת ביותר: "פסק הדין הוא תמוה ביותר, חסר כל יסוד משפטי ומנוגד לכל הכללים המקובלים בשיטתנו המשפטית".